25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6984 — 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1908 — ԵՐԵՔՇԱԹԻ — 13 ՉԻԼՀԻՃՃԷ 1326 — 5 Janvier 1909 — 25me année — N 6984

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 80 Ղ.
» » վեցամսեայ 45 »
Գաւառներու համար տարեկան 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 25 Ֆր.
» » վեցամսեայ 20 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی قزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درسعادت غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԱՐՋԱԳԱՆԳ

Օրմանեանի հաւակներու շարքին հետ, ինչպէս տեսուեցաւ օրինակը, այսուհետեւ պիտի սկսի Հինդլեան համակներու շարքը ուղղուած երեսփոխանութեան թէ կեդրոնականի Տեսչութիւնը ձեռնթափ եղած է։

Վաթ կեդրոնական. սա ինչ ձուն է որ գլխուդ եկաւ։ Վարչութիւնը պիտի պզտի այդ մեծ հարցով. ինամակալութիւնն ալ պիտի հարցաքննուի։ Անաւասիկ կենսական հարցեր, որոնց լուծումը, ըստ ներքին փափագներու Հինդլեան ծրագրի, պիտի ըլլայ հրամայել որ Հինդլեան չանցնի կեդրոնականի գլուխը։ Վա՛յ ունենցած չունենցած մեղքերուս։

Մնդիրը պարզ է։ Ինչպէս կ'երեւի, ինամակալութիւնը նախ կազմած օրէն՝ իր առջեւ գտաւ Հինդլեան անուն մը որ կրկնած էր տապարակային նամակներու մէջ իբրեւ արժանաւոր ու միակ թեկնածուն մը անունը մեր այդ միակ հատատուութեանը։ Փրոդներն էին, գլխաւորաբար իր աշակերտները, պատրաստուած ու թելադրուած ուրիշներէ որոնք Հինդլեան գոյութեան մէջ կարծած էին ունենալ իրենց չահակցական գործերու երաշխաւորութիւնը։ Ինամակալութիւնը, կարգադրութիւն մը ընելու աճապարանքի մէջ, կարծեց թէ իրաւունքներ տուաւ, երկու օր ետքը տեսաւ թէ Հինդլեան ծրագրին մէջ կեդրոնականի ըմբռնում չկար. ու այդպէս գաւառ դատարկութեան մէջ արձագանգուած անուն մը։ Երրորդ օրը կոչեց զինքը իր ներկայութեանը ու ըսաւ թէ իր վրայ ինամակալութեան կողմէ ձգուած ծիրանին ագռաւին վրայ չարուած սիրամարգի փետուրները կը յիշեցնէ. հանիլ տուաւ զայն և լրիվ մը հակկշռոյ թէ ինամակալութիւնը խաբուած էր։

Հինդլեան էֆ. պէտք է լաւ համոզուի թէ կեդրոնականը այսուհետեւ պէտք է գառնայ իր նախկին փառքերուն. պիտի դարձի ըլլալէ ան ինչ որ եղաւ 12 տարիներէ ի վեր, որովհետեւ. Ազգը հիմա ունի լաւ ընտրութիւններ ընելու և չդոհանալու անոնցմով որոնք հին բէժիմի օրով միայն գոյութեան իրաւունք կրնային ունենալ։ Հինդլեան էֆ. չի կրնար ուրանալ թէ իր անունը արձագանգուեցաւ միայն այնատեն երբ հին բէժիմը պրկեց Ազգին ամէնէն կենսական ուժերը և ապատ մնացողներուն, ծայրատ զգացումներու։

Ինքը պէտք է լաւ համոզուած ըլլայ որ Զօրագլի, Մուսթիչեանի յաջորդը պէտք է քիչ ու չատ յիշեցնէ զանոնք։ Ազգին ուզածը նահապետական մը չէ, այլ կեդրոնականը։ Հիմա որ Ինամակալութիւնը ակամայ խաբուած ըլլալը տեսաւ, կը կարծէ թէ տեղի պիտի տայ երկու օրուան գործուած սխալի մը որ այսուհետեւ ոչ թէ սխալ, այլ եղեռնագործութիւն կ'ըլլայ։

Կայ կէտ մը որ պէտք է հրապարակել։ Հինդլեան էֆէնտի, կեդրոնականի տեսչութեան գլուխը անցնելուս համար, մէկ ու միակ էական պայմանի մը վրայ պընդեց ու պնդած է. — Երկու կամ երեք տարուան գաւառ պայմանագրութիւն։ Այդ դրութիւնը չէ՛ որ պիտի արհամարհեմ, այլ դիտել պիտի տամ թէ Հինդլեան էֆ., թերեւս քանի տարուան ուսուցիչ, ինչո՞ւ այդպիսի պայմանագրութեան մը պէտքը տեսած չէր ո՛չ մէկ տեղ. ու տարբերութեամբ բաւականացած է պարզ որոշումներով ու երկուստեք եղած համաձայնութեամբ։ Այդ գաւառ ապահովութիւնը իրեն համար՝ գրական օգտակարութեան անապահովութիւնը կ'ապացուցանէր պարզապէս։ Ինչը ատոր հաղորդած էր։ Ու Հինդլեան էֆէնտի պէտք է գիտնար որ ո՛չ Զօրագլը գաւառ պայմանագրութեամբ գործեց, ոչ Մատիչեանը, և ո՛չ ուրիշ մէկը այն Հայ ուսուցիչներէն որոնք փառքով գործեցին, փառքով քրտնեցան, հեւացին կեդրոնականի սիրուն համար։

Հինդլեանի պայմանագրական տեսչութեան փոխարէն, աւելի լա՛ւ չէ, առանց գաւառը պայմանագրութեան, Շամանճեանը նշանակել իբրեւ պարզ վերակացու, այսինքն առանց խոչոր անուններու, և իրաւունք տալ որ կեդրոնականը վարէ այս կիսատ չդնչանի մէջ։ Առաւելութիւնը չա՛տ ակնարեւ է. նախ որ Պարոն Շամանճեան լաւ կեդրոնականցի մըն է. —առաւելութիւն մը որ անմխալելի է այդ հաստատութեան համար, — երկրորդ որ եւրոպական բարձրագոյն հաստատութեանց ընթացքներէ անցած է. երրորդ որ, եթէ հարկ տեսնուի, ինամակալութիւնը ազատ է յառաջիկային համար ուրիշ կարգադրութիւններ ընել՝ առանց կեդրոնականի մատաղը փակելու մեծ ուժի մը առջեւ։

Ոչ, Հինդլեան Տեսչութիւնով կեդրոնականը չենք կրնար լքեցնել հաւարակ նախակրթարաններու կարգը։ Ժամը եկած է, մեռաւ հին գործութիւնը, կրթական հին իտէալը։ Կեդրոնականցիները չպիտի քչենք դէպի պազար, դէպի ուր Թուած էր Հինդլեան մտաւորականութիւնը։

ՀՐԱՏԻՐ

ԵՐԴԻԿՆԵՐԻՆ ՏԱԿ

Հիւանդներուն հեծեծանքը լսեցէք լուսնին տակ՝
Որ ի՛ըսէին՝ «Դիչերները և քամին մշտահնչ
Ի՛ անցնին վարէն, և նօթի Թշուառութեան
չունչը տաք
Կատարին յարէն ու չամին վերջին ճաճանչը
խամրեց»։

Ապարանքին ոսկեհուռ՝ արծաթի ծիծաղն ինձ
հասաւ
Որ կը հրծծէր՝ «Վաղորդայնը անբասիպ է
մեզի,
Պէտք է խրնդալ։ Իմ վարքիս ունայնութիւնը
ամբաւ
Պիտ'աւերակ ըլլայ, պիտ'մոռացօրի մ'մէջ
սուզի»։

Մբռիկ կ'ընեմ։ Հոն Թշուառը «Դիւթիչն» կը գոչէ,
Երջանիկներն անյագուրդ՝ «Օր մը, գէթ
օր մ'աւելի»։
Մինչ ատեղ ու հովը կ'բանեն. «Ո՛վ Մարդեր
կեանքը հոտ չէ»։

«Դիւթիչն...» ա՛ն, երիվերն ալ կարծես
Թշուառ մ'է լքված։
Ես զարձեալ հոն տեսայ հիւղն իր սէրերովին
եղկելի,
Որ հեծեղով կը մբիտար՝ աղօթքի մ'պէս
սրգաղգած։

ՎԱՀԱԿՆ ՍՈՒՐԵՆ

ԱՄՍՈՒԱՅ ՄԸ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԱՐԴԱՐՈՒԹ ԴՐՈՒՅԶԸ ՈՎ ԷՐ

Տիեզերք ամրողջ ապշած մնաց թէ Երլոզրղի խմբակը ինչպէս համաբաձակեցաւ Հայկական Ջարդերն ընել ու չվախցաւ Քրիստոնեայ Եւրոպայի և Ամերիկայի կառավարութիւններէն, Ժողովրդներէն և հասարակաց գառաատումէն։ Այս զարհուրելի տագնապին ցարդ չտա համոզիչ մեկնութիւնները տրուած էին թէևս, բայց նահապետ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաչային (այժմ Մերակոյտի նախագահ) Թանինի լրագրին մէջ հրատարակած յիշատակարանները վաւերական այնպիսի sofիւմանցներ են որ ամէն կասկածէ ու տարակոյսէ վեր ըլլալով՝ բուն եղելութիւնը կը պարզեն և անոնցմէ կերպով կը տատանին պատմական այն էջը որով մերկապարանոց երեսուն կուգայ թէ ո՞վ էր Հայոց Ջարդերու դերիչը։

Օամանեան ծերակոյտին նախագահը իր յիշատակները կը հրատարակէ իր յայտնի ստորագրութեամբ լոյս արեգական տակ բոլոր աշխարհի առջեւ, և ահա թէ ինչ կ'ըսէ Հայկական վեցեակ նահանգներու բարենորոգմանց ծրագրին առթիւ զոր դեսպանները յօրինած և Երլոզրղի պալատը մատուցած էին 1895ին՝ գործադրութիւնը պահանջելու համար։ «Այն ատեն, կ'ըսէ Սայիտ փաշա, երկու պէկերը կայսեր կողմէ կանչուեցան և յետոյ իմ քովս գալով իմացուցին թէ Ռուսիոյ կայսրը իր բարեկամութիւնը Սուլթանին յայտնած և ապահովցուցած է թէ ճնշում ի գործ չպիտի դնէ Սուլթանին վրայ յիշեալ բարենորոգումները գործադրել տալու համար»։

Սայիտ փաչայի այս յայտնութենէն աւելի զարհուրելի յայտնութիւն կրնա՞ր ըլլալ ի յայտ բերելու համար Ռուսիոյ կայսեր կամ որ նոյն է ռուս տէրութեան քաղաքականութեան դիւային հանգամանքը, զի մէկ կողմէն եւրոպական միւս տէրութեանց հետ կը միանայ բարենորոգմանց ծրագիր մը պատրաստելու և Երլոզրղի պալատը մատուցանելու, որպէս զի գործադրուին վեցեակ նահանգներուն մէջ, միւս կողմէ իր բարեկամութիւնը յայտնելու համար կ'իմացնէ Սուլթանին թէ այդ բարենորոգմանց գործադրութեան համար ճնշում չպիտի բանեցնէ, թող Սուլթանը ապահով ըլլայ։ Հապա ուրեմն ի՞նչ տեղի կար ծրագիրը չհիներու և յանձնելու, երբ անոր գործադրութեան համար ճնշում չպիտի բանեցնուցուէր։ Աչխարհի ո՞ր տիմար արարածն էր որ հաւատալէր թէ Երլոզրղի խմբակը ինքնաբերաբար պիտի հաձէր գործադրել օտար տերութեանց յօրինած մէկ ծրագիրը որ երկրին մէկ մասին մէջ բացառիկ բարենորոգումներ գործադրել կը պահանջէր, ինչ որ պարզապէս ներքին գործերու մէջ յամառութիւն բան էր։ Եւ ո՞ր տերութիւն էր որ առանց արտաքին ճնշման ու բռնադատեալ՝ ինքնայօժար պիտի ընդունի օտար միջամտութիւն իր ներքին գործերուն մէջ։ Հետևաբար կամ այդպիսի ծրագիր մը յօրինուելու և մատուցուելու չէր և անոր գործադրութիւնը ճնշմամբ ու բռնի զօրութեամբ պահանջուելու էր, որ արդիւնք ունենար։

Այդ երբ աւուր կառավարութիւնը կամ կայսրը ծրագրին յօրինման և մատուցման մանակցելէ ետքը՝ առանձնակի կը ծանուցանէ Սուլթանին թէ ճնշում չպիտի բանեցուցուի, այլ իր բարեհաճութեանը պիտի թողուի զայն գործադրել կամ ոչ։ Ասիկա պարզապէս կը նշանակէ թէ «գնա՛ւ կարեւորութիւն մի՛ տար ծրագրին ձեւական բան մըն է այն, դուն գիտցած ըլլէ»։ Եւ յայտնի էր թէ Երլոզրղի գիտակիրը ուրիշ բան չպիտի ըլլար, բայց թէ մեռեալ տառ թողուլ ծրագիրը, քանի որ իր կամքին հակառակ էր։ Սակայն և բանը թէ միայն մեռեալ տառ ձգել ըլլար Երլոզրղին ընդհիքը, մինչ անիկա ազէկ հասկնալով Ռուսիոյ գաղտնի զեկոյցին բուն միտքը որ դիւանագիտութեան մէջ կը նշանակէր. «Բարենորոգումները մի գործադրեր», չբաւականացաւ գանոնք կարեւորութենէ զուրկ ու անգործադրելի ձգելով, այլ և բրաւ այն գարհուրելի ջարդերը որ բոլոր աչխարհը ապշութեամբ ու սարսափով լեցուց, բայց ոչ մէկը բռնի ուժով անոնց առաջքը առնել ուզեց։ Երլոզրղի խմբակը չաս ազէկ հասկցեր էր Ռուսիոյ գաղտնի զեկոյցէն թէ քանի որ բարենորոգմանց գործադրութեան համար ճնշում չպիտի ըլլար, Հայերը ջարդելու ձեռնարկին ալ արգելք դնող չպիտի գտնուէր, ոչ ալ որ և է պատասխանատուութիւն պիտի ծագէր։ Առանց այդպիսի ապահովութեան՝ բարենորոգումները անգործադրելի կը մնային, ոչ ալ ջարդերը տեղի կ'ունենային։ Ուրեմն մարդի մը չպիտի տարակոյս մնար՞ թէ ո՛վ էր Հայոց ջարդերուն դերիչը։ Երլոզրղին դերիչը։ Եւ յայտնի էր նաև թէ Երլոզրղի գլխաւորները ուրիշ բան չպիտի ըլլար, բայց թէ մեռեալ տառ թողուլ ծրագիրը, քանի որ իր կամքին հակառակ էր։ Սակայն և բանը թէ միայն մեռեալ տառ ձգել ըլլար Երլոզրղին ընդհիքը, մինչ անիկա ազէկ հասկնալով Ռուսիոյ գաղտնի զեկոյցին բուն միտքը որ դիւանագիտութեան մէջ կը նշանակէր. «Բարենորոգումները մի գործադրեր», չբաւականացաւ գանոնք կարեւորութենէ զուրկ ու անգործադրելի ձգելով, այլ և բրաւ այն զարհուրելի ջարդերը որ բոլոր աչխարհը ապշութեամբ ու սարսափով լեցուց, բայց ոչ մէկը բռնի ուժով անոնց առաջքը առնել ուզեց։ Երլոզրղի խմբակը չաս ազէկ հասկցեր էր Ռուսիոյ գաղտնի զեկոյցէն թէ քանի որ բարենորոգմանց գործադրութեան համար ճնշում չպիտի ըլլար, Հայերը ջարդելու ձեռնարկին ալ արգելք դնող չպիտի գտնուէր, ոչ ալ որ և է պատասխանատուութիւն պիտի ծագէր։ Առանց այդպիսի ապահովութեան՝ բարենորոգումները անգործադրելի կը մնային, ոչ ալ ջարդերը տեղի կ'ունենային։ Ուրեմն մարդի մը չպիտի տարակոյս մնա՞ր թէ ո՛վ էր Հայոց ջարդերուն դերիչը։ Երլոզրղին դերիչը։ Եւ յայտնի էր նաև թէ Երլոզրղի գլխաւորները ուրիշ բան չպիտի ըլլար, բայց թէ մեռեալ տառ թողուլ ծրագիրը, քանի որ իր կամքին հակառակ էր։ Սակայն և բանը թէ միայն մեռեալ տառ ձգել ըլլար Երլոզրղին ընդհիքը, մինչ անիկա ազէկ հասկնալով Ռուսիոյ գաղտնի զեկոյցին բուն միտքը որ դիւանագիտութեան մէջ կը նշանակէր. «Բարենորոգումները մի գործադրեր», չբաւականացաւ գանոնք կարեւորութենէ զուրկ ու անգործադրելի ձգելով, այլ և բրաւ այն զարհուրելի ջարդերը որ բոլոր աչխարհը ապշութեամբ ու սարսափով լեցուց, բայց ոչ մէկը բռնի ուժով անոնց առաջքը առնել ուզեց։ Երլոզրղի խմբակը չաս ազէկ հասկցեր էր Ռուսիոյ գաղտնի զեկոյցէն թէ քանի որ բարենորոգմանց գործադրութեան համար ճնշում չպիտի ըլլար, Հայերը ջարդելու ձեռնարկին ալ արգելք դնող չպիտի գտնուէր, ոչ ալ որ և է պատասխանատուութիւն պիտի ծագէր։ Առանց այդպիսի ապահովութեան՝ բարենորոգումները անգործադրելի կը մնային, ոչ ալ ջարդերը տեղի կ'ունենային։ Ուրեմն մարդի մը չպիտի տարակոյս մնա՞ր թէ ո՛վ էր Հայոց ջարդերուն դերիչը։

ՄՈՒՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«ՆՈՃԱՍՏԱՆ»

Ուրգց՝ ԻՆՃԻՐԱ.

Ինտրա՝ իր հատորիկով, ազատութեան այս օրերուն, մեզի կը հրամցնէ տաղաչափ քանաստեղծութիւններ, սօնիներ, սակայն ոչ ազատաչունչ։ Սօնին՝ ընթացիկ տասնոյն է մեր գեղասներգութեան մէջ, և անոր միայ տաղաչափութիւնը անբերակութեան մէջ մի քանի բարձր պաչտօններ։ Իբրեւ ներքինի, Թագաւորի կանանոցի ներքինապետն էր։ Իբրեւ հոգաբարձու, Թագաւորի «հայր» էր կոչվում նա, պահում էր նրան մի տեսակ որդեգրութեան ներքոյ, իշխում էր նրա գործերն և կամքի վրայ և, միեւնոյն ժամանակ, նրա պատի թէ վերակացուն և թէ կառավարիչն էր։ Ամրողջ արքունիքը՝ իր բոլոր պալատականներով գտնվում էին նրա անմիջական հակազդեցութեան ներքոյ։ Իբրեւ բարձր ազնուական, նա Մարդպետական հարստ նախարարութեան տէրն և իշխանն էր։ Իբրեւ զինուորական, նրա հրամանի ներքոյ էին գտնվում Սարգսատան սահմանապահ զօրքերը։ Մի խօսքով, պետութեան մէջ նա այն զօրեղ, ազդեցութիւն ունեցող անձնիքներից մէկն էր, որից ոչ միայն վախենում էին հայոց նախարարներ, այլ երբեմն բռնանում էր մինչեւ անգամ Թագաւորի վրայ։ Նրա իշխանութիւնը ժառանգական էր։ Հայր-Մարզպետը էր — Արշակ Թագաւորի խնդրոյ առարկան կը, որ միացնում էր իր անձնաւորութեան մէջ մի քանի բարձր պաչտօններ։ Իբրեւ ներքինի, Թագաւորի կանանոցի ներքինապետն էր։ Իբրեւ հոգաբարձու, Թագաւորի «հայր» էր կոչվում նա, պահում էր նրան մի տեսակ որդեգրութեան ներքոյ, իշխում էր նրա գործերն և կամքի վրայ և, միեւնոյն ժամանակ, նրա պատի թէ վերակացուն և թէ կառավարիչն էր։ Ամրողջ արքունիքը՝ իր բոլոր պալատականներով գտնվում էին նրա անմիջական հակազդեցութեան ներքոյ։ Իբրեւ բարձր ազնուական, նա Մարզպետական հարստ նախարարութեան տէրն և իշխանն էր։ Իբրեւ զինուորական, նրա հրամանի ներքոյ էին գտնվում Սարգսատանի սահմանապահ զօրքերը։ Մի խօսքով, պետութեան մէջ նա այն զօրեղ, ազդեցութիւն ունեցող անձնիքներից մէկն էր, որից ոչ միայն վախենում էին հայոց նախարարներ, այլ երբեմն բռնանում էր մինչեւ անգամ Թագաւորի վրայ։ Նրա իշխանութիւնը ժառանգական էր։ Հայր-Մարզպետը էր — Արշակ Թագաւորի խնդրոյ առարկան կը, որ միացնում էր իր անձնաւորութեան մէջ մի քանի բարձր պաչտօններ։ Իբրեւ ներքինի, Թագաւորի կանանոցի ներքինապետն էր։ Իբրեւ հոգաբարձու, Թագաւորի «հայր» էր կոչվում նա, պահում էր նրան մի տեսակ որդեգրութեան ներքոյ, իշխում էր նրա գործերն և կամքի վրայ և, միեւնոյն ժամանակ, նրա պատի թէ վերակացուն և թէ կառավարիչն էր։ Ամրողջ արքունիքը՝ իր բոլոր պալատականներով գտնվում էին նրա անմիջական հակազդեցութեան ներքոյ։ Իբրեւ բարձր ազնուական, նա Մարզպետական հարստ նախարարութեան տէրն և իշխանն էր։ Իբրեւ զինուորական, նրա հրամանի ներքոյ էին գտնվում Սարգսատանի սահմանապահ զօրքերը։ Մի խօսքով, պետութեան մէջ նա այն զօրեղ, ազդեցութիւն ունեցող անձնիքներից մէկն էր, որից ոչ միայն վախենում էին հայոց նախարարներ, այլ երբեմն բռնանում էր մինչեւ անգամ Թագաւորի վրայ։ Նրա իշխանութիւնը ժառանգական էր։ Հայր-Մարզպետը էր — Արշակ Թագաւորի խնդրոյ առարկան կը, որ միացնում էր իր անձնաւորութեան մէջ մի քանի բարձր պաչտօններ։

Ինչպէս տեսանք, Մարզպետական հարստ նախարարութեան տէրն էր Սարգսատանի սահմանապահ զօրքերուն։ Սարգսատանի սահմանները ընդարձակ էին։ Նրանք ընդգրկում էին Վասպուրականի, Տարօնի, Մոկաց աշխարհի, Կորդուաց աշխարհի, Ասորեստանի, Ատրպատականի, Կասպից ծովի, Վիրքի, Աղուանից աշխարհի, Ուտիքի, Գողթնի, Սիսականի, Արցախի, Փայտակարանի, Ճորոյ ձորի, Գեղարքունիքի, Տայքի, Բասենի, Ապահունիքի, Կոգովիտի, Ծոփքի, Կողբացոց աշխարհի, Ամատունեաց աշխարհի, Տուրուբերանի, Ասպահանի, Ռշտունիքի, Վանանդի, Գուգարաց աշխարհի, Ճակատի, Ամիջեւանի, Ծաղկոտնի, Ծաղկունեաց աշխարհ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՊԱԼԱՆՋՅԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԽԱՆՈՒԹ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿԻ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԵՎ ՊԱՏՎԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
ՄԵԾ ՑՈՒՑԱԿ 1909 ԹՎԻՆ
ՀՈՒՇԱՏԵՂԻ ԵՎ ԿՈՄՊԼԻՄԵՆՏՆԵՐՈՎ
ՀԱՐԱՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ԵՐԵՒՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՐ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է ՄԱՄՈՒԼԻ ՏՊԱՐԱՆԸ
ՏԱՐԻ 25-ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ
ԳԻՆԸ 1 ՌՈՒԲԼԻ 50 ԿՈՊԵԿ
ՊԱՏՎԵՐԸ ԱՌԱՔՈՒՄ Է ՀԵՂԻՆԱԿԸ
ՀԱՍՑԵ՝ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ՎԱՍԻԼԻ ԿՂԶԻ 22, ԲՆ. 10
ՀԵՌԱԽՈՍ 168-41
ՀԵՌԱԳՐԵԼ ԱՐՁԱԿԱԳՐԵԼ ԵՒ ՀԱՅԵԼ ՄԵՐ ՀԱՍՑԵՈՎ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ
ՀԱՍՑԵ՝ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ՎԱՍԻԼԻ ԿՂԶԻ 22, ԲՆ. 10
ՀԵՌԱԽՈՍ 168-41

ՎԱՃԱՌՔԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ

Կատալոգներ

ԹԻՐԻՆԿ վաճառատան մէջ

ԴԱԼԱԹԻԱ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՕԳՏԱԿԱՐ ԿԱՂԱՆԴԷՔՆԵՐՈՒ

ՍԱՆՏՐԻ ԿԱՐՆԻԹԻՒՐՆԵՐ նախ զաբդարաճմով, ԳՕՏԻՆԵՐ ֆանթէզի

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ԿԱՐՆԻԹԻՒՐՆԵՐ փղոսկրէ, եղեներսէ, արծաթէ, շատ նուրբ սէլիլօքտէ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԾՆԵՐ, ՋԵՌՔԻ ՔՍԱԿՆԵՐ արծաթէ

ԲՕՒԹ-ՍԻԿԱՒԷԹ ՔԱՌՆԷ արծաթէ, ԵՐԵԿՈՅԹԻ ՀՈՎԱՀԱՐՆԵՐ փետուրէ

ՄԱՐՈՔԷՆԷ ՆՈՒՐԲ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ, ՁԱՄԲՈՂՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԾՆԵՐ, ԹՂԹԱՊԱՆԱԿՆԵՐ

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ֆրանսական լաւագոյն վարպետական ճիշերով

ԶՄՐԱՆ ԲԱԼՈՐ ՆՈՂՈՅԹՆԵՐԸ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ, ՊՈՆՉԹԼՐԻՒ, ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐՈՒ, ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐՈՒ, ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԽԻՍՏ ՁԵՂՉԱՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ